

Newsletter 2/2021

- **Ze světa vědy a rovnosti**
- **NKC v médiích**
- **Cena Milady Paulové - nominujte svoji matematičku**
- **Jedna velikost nestačí – Jak porazit rakovinu**
- **Slavné i zapomenuté**
- **Tipy týmu NKC – gender a věda**

Vážené čtenárky, vážení čtenáři,

po třech měsících máte v rukou nebo na obrazovce svého počítače, tabletu či chytrého mobilu druhý letošní newsletter NKC – gender a věda.

Zejména v posledních týdnech se mnoho členek našeho týmu objevilo napříč českými médii, a jelikož jsme si v uplynulém týdnu připomněli i Den barevné televize u příležitosti 70. výročí jejího prvního barevného vysílání, budeme rádi, když „telku“ nebo jakoukoli jinou barevnou obrazovku využijete ke zhlédnutí nabitého obsahu z uplynulých měsíců.

V tomto newsletteru najeznete naše klasické rubriky, jako je již tradiční „Slavné i zapomenuté“, která vždy připomíná význačná jubilea vědkyně z České republiky i ze světa a klade si za cíl, aby se z těch (po)zapomenutých opět staly vědkyně připomínané, obdivované a pamatované.

Chceme vás také upozornit na právě probíhající nominace na Cenu Milady Paulové, která je tento rok udělována matematičkám. Znáte nějakou význačnou vědkyni, která se věnuje královně věd? Pro připomenutí, nominace mohou zasílat jednotlivkyně a jednotlivci, skupiny i organizace.

Poslední tradiční rubrikou jsou „Tipy týmu NKC – gender a věda,“ ve které objevíte, co nám poslední dobou nedalo spát.

S přáním toho, aby se z „Měsíce rovnosti“ stal celý věk rovnosti. Do té doby se, věříme, zabavíte nad stránkami našeho poutavého čtení.

Za tým NKC – gender a věda

Marie Rydlová

Ze světa vědy a rovnosti

Evropský projekt GENDERACTION vrcholí konferencí 8. - 9. července 2021!

Během uplynulých čtyř let projekt GENDERACTION výrazně přispěl k posunům na poli genderové rovnosti ve výzkumu. Konsorcium reprezentující čtrnáct zemí, koordinované Národním kontaktním centrem – gender a věda, se zapojilo do negociace nového rámcového programu Horizont Evropa a analyzovalo zavádění politik genderové rovnosti v jednotlivých státech EU. Na nadcházející konferenci představí výsledky své práce a zároveň má v diskusi s klíčovými aktéry ambici pojmenovat téma, která je potřeba v oblasti genderové rovnosti ve výzkumu řešit v nadcházejícím období.

8.- 9. července proběhne závěrečná konference Deepening the ERA Through Gender Equality ve spolupráci se slovenským předsednictvím v Radě EU.

- ⌚ Přijďte si poslechnout, co evropské země za poslední roky změnily a proč je jejich spolupráce na podpoře genderové rovnosti ve výzkumu klíčová.
- ⌚ Zjistěte, co si o plánech genderové rovnosti jako podmínce účasti v Horizontu Evropa myslí reprezentace sítí předních zastřešujících výzkumných organizací.
- ⌚ Diskutujte s námi o tom, co mohou dělat grantové agentury a samotné instituce ohledně:
  - ➡ intersekcionality
  - ➡ genderově podmíněného násilí
  - ➡ nevědomých předsudků

Více informací o projektu GENDERACTION: www.genderaction.eu

Registrace na konferenci: www.deepeningera.eu

Deepening the ERA Through Gender Equality

8 - 9 July 2021 | 9.30 - 13.00 CET

#DeepeningERA
Register at www.deepeningera.eu

Středoškolačka vynalezla stehy k detekci infekce

Dasia Taylor nedávno napsala na svém Instagramu: Moje malá sestra řekla mamce, že chce být inženýrka jako já. Nikdy jsem nebyla víc hrđá.

Dasia Taylor je teprve sedmnáctiletá studentka z Iowy, která se stala finalistkou národní vědecké soutěže a nyní pracuje na získání svého prvního patentu. Za co, ptáte se? Taylor vynalezla nový typ chirurgického šití, které mění barvu podle toho, zda je rána infikovaná.

Zdravá lidská pokožka je přirozeně kyselá a má pH kolem pěti. Když se ale rána nakazí, její pH stoupne na zhruba devět. „Změny v pH dokáže odhalit i mnoho druhů ovoce a zeleniny, které mění barvu při různých úrovních pH. Zjistila jsem, že řepa pro detekci infekce funguje perfektně,“ říká Taylor o svém objevu. Více na bit.ly/3m4D1Dz

---

Revoluce ve fotovoltaice díky polské Edisonce

V polské Vratislaví otevřela v květnu Olga Malinkiewicz Saule Technologies, první průmyslovou továrnu na perovskit, průlomový materiál, který dokáže vytvořit solární článek téměř z čehokoliv: ze střechy domu, okna či z obrazovky mobilu a téměř si ho nevšimnete.

„Perovskit zásadně změní pravidla v energetickém sektoru, protože funguje za všech světelních podmínek. Je to úžasný materiál. Architekti ho budou milovat,“ tvrdí mladá polská vědkyně Olga Malinkiewicz, kterou již dříve časopis Forbes označil za polského Edisona. Tato přezdívka je přiléhavá nejen díky jejím vědeckým kvalitám, ale je také poklonou jejímu nezpochybnitelnému podnikatelskému talentu, díky kterému dokázala tento materiál jako první uvést na trh.

Perovskit díky jednoduché a poměrně levné výrobě a vysoké účinnosti může přinést revoluci ve využití solární energie. Více na <https://bit.ly/3fBmzrQ>

Kolik tedy máme nových profesorů a profesorek?

Na začátku června se na sociálních médiích neřešilo jen tristní zastoupení žen na kandidátkách politických stran, pozornost vzbudila i fotografie Karlovy univerzity s nově jmenovaným členstvem profesorského sboru.

Při nedávném předávání dekretů, na které si noví profesoři a profesorky museli kvůli pandemii počkat půl roku, vypadalo už zastoupení akademiků a akademiček příznivěji. Karlova Univerzita ho také adresovala na svém Facebooku: „Tradičně nejvíce – třicet osm, včetně osmi žen, navrhla Vědecká rada Univerzity Karlovy.“

Faktem však zůstává, že z celkového počtu 81 nových nositelů nejvyššího akademického titulu ho vloni získalo jen 12 žen.

NKC v médiích

Timea Crofony a UniSafe na novinky.cz

Měníme vnímání toho, co je v univerzitním a výzkumném prostředí normální a co už je bezpochyby sexistické chování či sexuální obtěžování, a proto nejen na akademické půdě nepřijatelné a zakázané. Už nechceme znova slyšet: Reaguješ přehnaně.

Právě probíhajícímu evropský výzkum [UNISAFE](#), jehož řešitelskou organizací v ČR je právě NKC – gender a věda, zkoumá genderově podmíněné násilí (GPN) v akademickém prostředí a na výzkumných pracovištích. Díky němu budeme moci brzy poskytnout efektivní nástroje a doporučení ke snížení GPN ve vysokoškolském a výzkumném sektoru.

„Setkali jste se během studia se sexuálním obtěžováním? Lidé si představí jen tu nejhorší možnost a napíšou ne. Když ale popíšete jednotlivé typy chování (stereotypní vyjadřování o ženách nebo mužích, komentáře vzhledu, nevyžádané dotyky, zobrazování sexistického materiálu jako součást výuky, protože to je vtipné), tak docházíme k naprostu odlišným číslům a najednou jsme na nějakých 80 procentech.“

U nás nejsou nástroje proti sexuálnímu obtěžování na školách legislativně ošetřeny a není tu povinnost mít proti tomu přijatá opatření. Právě proto k tomu vysoké školy nic nenutí, pokud to neberou jako svůj morální závazek.

Projektu UNISAFE a problematice GPN se v posledním rozhovoru pro [Novinky.cz](#) věnovala socioložka, právnička a členka NKC - gender a věda Timea Crofony <https://bit.ly/3x2HISU>

Blanka Nyklová a Nina Fárová o sexuálním obtěžování v politice

Nedávné dění kolem obvinění ze sexuálního násilí dnes již bývalého poslance Parlamentu České republiky Dominika Feriho okomentovaly i dvě členky našeho oddělení, které tuto kauzu zasadily do širšího kontextu nálad ve společnosti. Pokud jste příspěvky Blanky Nyklové a Nině Fárové náhodou minuli, můžete se na ně podívat:

➡️ Blanka Nyklová | [pořad 90' ČT od 14:00](#)

➡️ Nina Fárová | [Události, komentáře od 8:16](#)

Nina Fárová: Na sexuální aféru jsme „čekali“! Je nutné rozpravidit diskuzi.

Už vás také nebabí poslouchat nekonečné dezinterpretace toho, co znamená feminismus?

Jako poslední definovala feminismus naše členka Nina Fárová v rozhovoru pro Český rozhlas Hradec Králové, kde se v příjemné, ale názory a informacemi nabité patnáctiminutovce věnovala rovnosti a nerovnosti v české společnosti a nevyhnula se ani kauze sexuálního obtěžování v nejvyšších kruzích české politiky.

Co znamená, že žena má být ženou a muž mužem? Mají ženy používat své „ženské zbraně“? Jaké kolektivy jsou nejvýkonnější?

[Poslechněte si celý rozhovor s Ninou Fárovou.](#)

Feminismus pro mě znamená to, že si ženy a muži mohou žít své životy tak, jak chtějí. Bez ohledu na nějaké škatulky, bez ohledu na to, co jim společnost říká, že by měli dělat a že musí dělat... Feminismus je pro mě o tom, že jim tohle říkat nebudeme. Ze si každý bude moct žít tak, jak chce.

Přestaňme ženám říkat, na co se hodí, doporučují expertky a experti

Žen ve vědě a výzkumu působí stále málo. Absolventek vysokých škol je přitom dost, cestou ze školy do vědy se ale vytrácí.

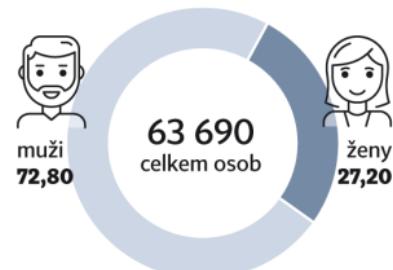
„Když se podíváte, kolik žen nakonec pracuje ve vědě, je zřejmé, že cestou od školy do vědy je vysoká „smrtnost“,“ popsala problematiku zastoupení žen ve vědě předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová v článku Hospodářských novin. Podrobněji situaci rozvedla členka NKC Kristýna Veitová, která i nastínila, jak ji postupně změnit:

„Dosažení vyššího zastoupení žen ve vědě si žádá změny jak na individuální, tak systémové úrovni, například tím, že dívky a chlapce, ženy a muže přestaneme rozdělovat do dvou protichůdných skupin, pro které se hodí jiné věci, vzdělání a práce.“

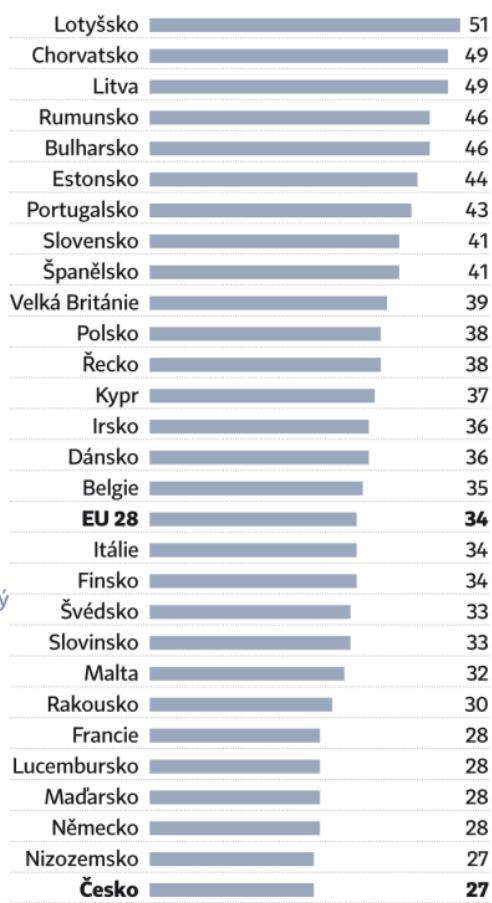
Celý článek si můžete přečíst v [archivu Hospodářských novin](#).

Ženy ve vědě

Osoby pracující ve výzkumu podle sektorů provádění (2019 v %)

Podíl žen na výzkumných pozicích v zemích EU (v roce 2018 v %)

CENA MILADY PAULOVÉ 2021

BUDE UDĚLENA MATEMATIČCE

CENA MILADY PAULOVÉ

Své nominace zasílejte
do 10. září 2021 na e-mail
cena@soc.cas.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) ve spolupráci s Národním kontaktním centrem – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, vyhlašuje 13. ročník Ceny Milady Paulové v roce 2021 v oblasti matematika.

Matematika bývá nazývána královnou věd. Výsledky výzkumu v odvětvích teoretické a aplikované matematiky významně prostupují do většiny oblastí každodenního života a žádná vědní oblast se bez ní v současnosti neobejde. Matematika je tak samým základem naší technické civilizace a jejího dalšího pokroku.

Přestože početně zůstává doménou mužů, k jejímu rozvoji v průběhu historie přispěly mnohé ženy. To dokládají i události posledních let, jako je například udělení nejvyššího světového ocenění v oblasti matematiky, Fieldsovy medaile, íránské vědkyni Maryam Mirzakhani, která ji v roce 2017 získala jako vůbec první žena za 80 let existence této ceny, či udělení Abelovy ceny, jež vznikla v roce 2002, americké vědkyni Karen Uhlenbeck, která stejného prvenství dosáhla v roce 2019.

Cena Milady Paulové upozorňuje na úlohu a významný přínos žen v nejrůznějších oborech. Prostřednictvím Ceny, která nese jméno historičky, jež jako první žena získala právo přednášet na české univerzitě (1925) a stala se také první profesorkou na našem území (1939), MŠMT oceňuje nejen vědeckou práci významných českých badatelek, ale také nabízí inspiraci začínajícím vědkyním a studujícím, které vědeckou dráhu teprve zvažují.

Cena Milady Paulové je spojena s finančním oceněním ve výši 250 000 Kč.

Nominaci na ocenění může předkládat jednotlivec, skupina osob nebo instituce. Nominační dopisy musí být předloženy v elektronické podobě na e-mailovou adresu cena@soc.cas.cz - **nejpozději do 10. září 2021.**

Organizaci soutěže zajišťuje MŠMT ve spolupráci s Národním kontaktním centrem – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR. Nominace budou hodnoceny komisí složenou z národních expertů a expertek v oblasti matematiky a zástupci MŠMT.

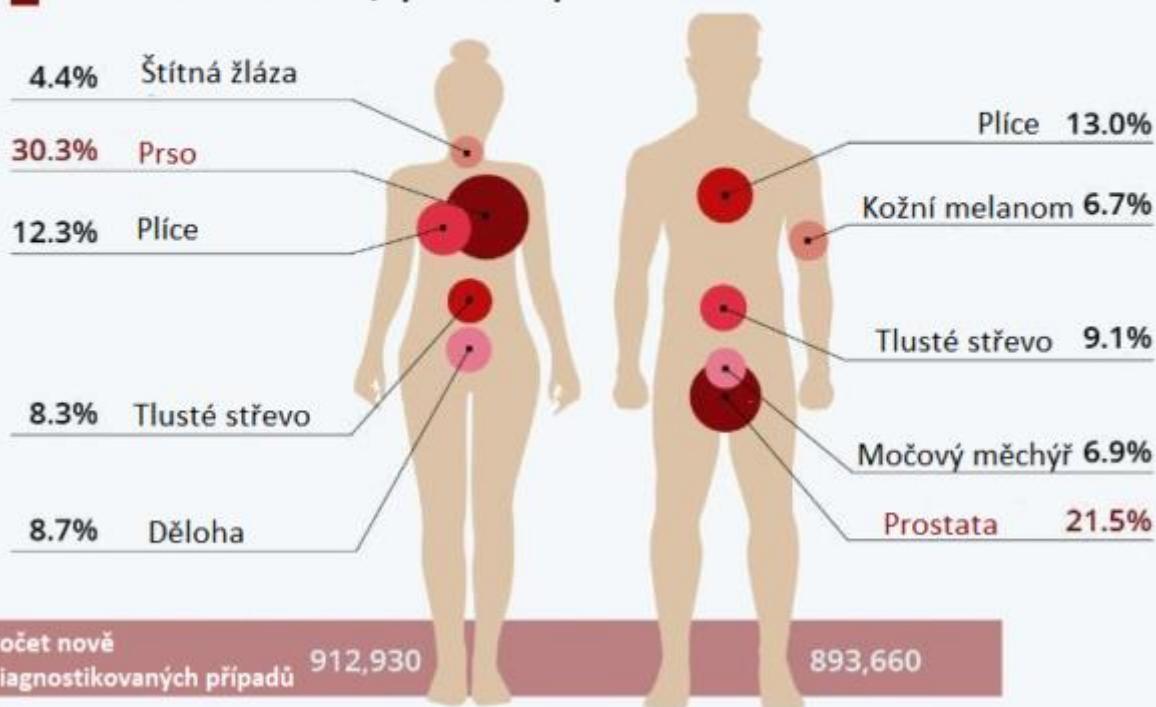
Jedna velikost nestačí

Porazit rakovinu? Těžko, dokud nezačneme brát v úvahu pohlaví nemocného

V této rubrice jsme se již několikrát zabývali tématem zdraví a medicíny, od testování léků, přes jejich proměnlivou účinnost na základě predispozic pohlaví, vnímání bolesti aj. Dnes se zaměříme na téma možná prozatím nejvážnější. Podíváme se na rozdíly v jednotlivých druzích rakoviny, jejich specifikách, na úmrtnost či přesněji smrtnost i dopad na životy v remisi vyléčených mužů a žen.

Pojmem rakovina označujeme na 200 onemocnění, pro která je typický nekontrolovatelný růst a šíření abnormálních buněk, které ovlivňují tkáně a orgány. Čtvrtina všech případů je diagnostikována v Evropě, ačkoliv zde žije jen 10% světové populace. Každý rok si jen v Evropské unii onkologickou diagnózu vyslechne na 2,6 milionu pacientů a pacientek. Zároveň se očekává, že toto číslo nadále rychle poroste kvůli stárnutí populace, nezdravému životnímu stylu a nešetrným zásahům do životního prostředí. Prognózy tvrdí, že pokud nepřistoupíme k důrazným změnám a opatřením v rámci ovlivnitelných rizikových faktorů, počet případů rakoviny se v Evropě do roku 2035 zvýší o 25 %.

NEJČASTĚJŠÍ TYPY RAKOVINY DIAGNOSTIKOVANÉ V USA v roce 2020, podle pohlaví

Zdroj: American Cancer Society

Ačkoliv se míra vyléčení za poslední desetiletí zlepšila, rakovina je každoročně příčinou úmrtí 1,2 milionu lidí v EU.

Zároveň znatelně roste úspěšnost léčby pacientů a patientek, což znamená, že v současnosti v Evropě žije na 20 milionů lidí, kteří tuto zákeřnou nemoc porazili. Ani pro ně však není kompletní léčba a proces rekovařence uzavřen, stále se musejí vypořádávat s vedlejšími účinky léčby a jejími fyzickými i psychickými následky, které mají často také velmi rozdílný dopad na muže a ženy.

VÝSKYT RAKOVINY A SMRTNOST

Ženy a muži se neliší pouze tím, že jsou nesrovnatelně náchylnější k onemocnění rakovinu specifickou pro dané pohlaví, jako je rakovina dělohy nebo prostaty, ale s těmito rozdíly souvisí i výskyt a smrtnost u různých druhů rakoviny, které pro dané pohlaví specifické nejsou.

RAKOVINA TLUSTÉHO STŘEVA: U žen se zhoubný nádor vyskytoval na pravé straně, zatímco u mužů se více projevoval na straně levé. Rakovina na pravé straně je spojena s vyšší závažností ve srovnání s levostranným onemocněním. Příčinou rozdílů v lokalizaci mohou být rozdíly v hladině estrogenů mezi muži a ženami.

MELANOM: Muži měli o 34 % vyšší riziko úmrtí než ženy.

RAKOVINA PRSU: 99 % případů rakoviny prsu se vyskytuje u žen. Zbývá tedy 1 % mužů a transgender osob, které je nutné do výzkumu též zahrnout, protože jejich výskyt a charakteristiky onemocnění se u nich může značně lišit od cisgenderových osob.

Zdá se, že estrogen má ochrannou roli u nádorových onemocnění, jako je rakovina tlustého střeva nebo leukémie. Nicméně je zároveň úzce spojen s vyšší mírou vzniku rakoviny štítné žlázy u žen.

KVALITA ŽIVOTA

Ženy a muži mohou prožívat rakovinu a léčbu odlišným způsobem, což vede k rozdílné kvalitě jejich života.

BOLEST PŘI RAKOVINĚ: U žen byla kvalita života významně predikována intenzitou bolesti a depresí, zatímco u mužů byla deprese jediným symptomem, který kvalitu života ovlivňoval.

RAKOVINA TLUSTÉHO STŘEVA: Rozdíly mezi pohlavími se projevily u symptomů onemocnění a účinků chemoterapie. Ženy uváděly jako symptomy ovlivňující jejich kvalitu života tělesný obraz, bolesti břicha a sucho v ústech, zatímco muži uváděli inkontinenci, sexuální impotenci a sexuální vzrušení.

GENDEROVĚ PODMÍNĚNÝ ŽIVOTNÍ STYL:

U všech protinádorových látek 5-FU (paklitaxel, doxorubicin, cisplatina, bevacizumab, rituximab) existují rozdíly v účinnosti a toxicitě podle pohlaví. To souvisí se skutečností, že výzkum zahrnující testování na zvířatech a klinické studie byl téměř výhradně prováděn na mužích.

RAKOVINA TLUSTÉHO STŘEVA: Strava, fyzická aktivita a obezita jsou tři faktory, které hrají roli ve výskytu kolorektálního karcinomu. Existují na ně odpovědi specifické pro pohlaví, neboť ženy mají tendenci se lépe stravovat, pijí méně alkoholu a uvádějí méně fyzické aktivity než muži. Kromě toho má obezita, a zejména nárůst hmotnosti v oblasti pasu a břicha, silnější negativní dopad u mužů než u žen.

KOUŘENÍ A RAKOVINA PLIC: Výskyt rakoviny plic u žen se zvýšil poté, co začaly ve větším množství kouřit. Poté, co byla potvrzena spojitost mezi rakovinou a kouřením, se celkový počet kuřáků snížil, což odhalilo, že nekuřáčky jsou více ohroženy vznikem rakoviny plic.

než muži (20 % případů úmrtí u žen oproti méně než 15 % u mužů).

ÚSPĚŠNÁ LÉČBA A ŽIVOT V REMISI

Genderové normy a společenská očekávání od mužů a žen utvářejí způsob, jakým pacienti a pacientky nemoc prožívají a vnímají, a také jak je jejich život ovlivněn celou zkušeností po prodělání nemoci.

- Ženy přiznávají větší osobní posttraumatický růst a uznávají i pozitivní důsledky rakoviny na jejich život, zatímco muži mají tendenci popírat pozitivní změnu a osobní růst z důvodu zachování maskulinních norem a očekávání.
  - Ve všech případech, ať je onkologickým pacientem muž nebo žena, zůstávají ženy i nadále primárními pečovatelkami, a jsou tak přímo ovlivněny a zasaženy prožíváním rakoviny u svých příbuzných.
-

DOPORUČENÍ, JAK DO PROBLEMATIKY VÝZKUMU A LÉČBY RAKOVINY ZAHRNOUT I GENDEROVOU DIMENZI:

- Zahrnout analýzu pohlaví a genderu do studií na zvířatech a klinických hodnocení jako standardní požadavek. Pokud pohlaví a gender relevantní nejsou, je nutné uvést vysvětlení, proč tomu tak není. Pohlaví a gender musí být zahrnuty do celého výzkumného cyklu od návrhu výzkumu a metodiky, až po interpretaci a komunikaci údajů. Je třeba poznamenat, že nedostatečné zkoumání populace se může lišit v závislosti na zkoumaném nádorovém onemocnění, ať už se jedná o specifické pohlaví nebo pohlaví nebinární.
  - Zahrnout hledisko pohlaví a genderu jako součást procesu hodnocení projektových žádostí.
  - Zapojit do výzkumného týmu genderové odbornice a odborníky v příslušné oblasti výzkumu.
  - Využít nové technologie, jako je umělá inteligence a strojové učení, ke zlepšení sběru dat, interpretace a rozhodování o lékařských protokolech/léčbě. To však bude celospolečensky přínosné pouze v případě, že soubor dat bude prostý genderových předsudků.
  - Financovat výzkum, který se zaměřuje na genderovou analýzu kvality života vyléčených onkologických pacientů a pacientek v remisi a osob, které o ně pečují, přičemž je třeba vzít v úvahu, že ženy jsou hlavními pečovatelkami o nemocné na celém světě.
-

Zdroje:

GENDERACTION (2020), *Conquering cancer : Mission impossible...unless a gender dimension is taken into account*. Dostupné na: https://genderaction.eu/wp-content/uploads/2020/09/HE_Mission_Cancergender.pdf

Evropská komise (2020), *Conquering cancer: mission possible*, Průběžná zpráva Rady pro boj proti rakovině, Publikace Evropské unie, Lucemburk. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/d0235612-b68a-11ea-bb7a-01aa75ed71a1>

Centers for Disease Control and Prevention (2019), *Cancer and women*. Dostupné na:
<https://www.cdc.gov/cancer/dcpc/resources/features/womenandcancer/index.htm>

American Cancer Society (2019). *Cancer Facts & Figures 2019*. Dostupné na: <https://www.cancer.org/research/cancer-facts-statistics/all-cancer-facts-figures/cancer-facts-figures-2019.html>

Alexander Hantel, M.D. Specialties: Hematology & Oncology (2017) *How cancer affects men and women differently*. Dostupné na: <https://www.eehealth.org/blog/2017/11/how-cancer-affects-men-and-women-differently/>

Chcete se o genderové dimenzi v různých oblastech dozvědět více a zjistit, jak zajistit nejen lepší lékařkou péči na míru?

Neváhejte navštívit náš nový web [Jedna velikost nestačí](#).

Slavné i zapomenuté

Chien Shiung WU (31. 5. 1912 - 16. 2. 1997)

⇒ přehlížená čínská Madam Curie

"První dáma fyziky" nebo "čínská Madam Curie", tak je přezdívána tato americko-čínská fyzička.

Roku 1956 provedla experiment dokazující neplatnost zákona zachování parity, podle kterého se vlastnosti částice při jejím zrcadlení nemění. Za tento objev však dostali Nobelovu cenu dva její kolegové, na jejichž popud experiment navrhla a připravila. Její klíčový podíl byl přehlédnut. Pokud by její přínos uznala i švédská akademie věd, stala by se teprve druhou ženou v historii, která získala Nobelovu cenu za fyziku. Spravedlnosti byla učiněno zadost alespoň v názvu - dnes je jí navrhnutý experiment totiž pojmenován po ní - Wu.

Chien-Shiung celý život bojovala za rovnost žen a mužů na poli vědy i mimo ni, a i po svatbě si ponechala své příjmení. Byla také respektovanou kritičkou zásahů Číny proti demokracii.

Alice Garrigue Masaryková (3. 7. 1879 - 29. 11. 1966)

⇒ první česká doktorka historie

Socioložka, bojovnice za ženská práva, první česká doktorka historie a zakladatelka Československého červeného kříže, jehož byla 20 let předsedkyní.

Velmi se angažovala v ošetřovatelském školství, v roce 1919 založila první Vyšší sociální školu v ČSR, v níž se připravovali sociální pracovnice a pracovníci pro práci v terénu.

Její odborný přínos je často zastřen právě tím, že byla dcerou Tomáše Garrigua Masaryka. I proto jsou její četné úspěchy na poli sociálních věd a sociální práce stále nedoceněny. Ona sama by si s tím ale nejspíš nelámala hlavu, její motto totiž znělo „Věřím v anonymní práci!“

Elizabeth Garrett ANDERSON (9. 6. 1836 - 17. 12. 1917)

⇒ první britská lékařka

Její smělost a umanutost otevřely cestu k lékařské profesi dalším odvážným ženám. Elizabeth Garrett Anderson byla totiž úplně první britskou doktorkou medicíny.

Ve viktoriánské Anglii bylo nepředstavitelné, aby žena studovala na ryze mužských lékařských fakultách. Elizabeth po mnoha odmítnutích dostudovala medicínu soukromě, kvůli čemuž nezřídka vedla své studijní pitvy i doma. Licenci k praktikování medicíny získala díky mezeře v předpisech, která byla ale hned po jejím absolvování upravena tak, aby jí už nemohla využít a proklouznout žádná další aspirující lékařka.

Krátky na to už ale Elizabeth založila vlastní ženskou nemocnici a školu medicíny, kde definitivně otevřela tento obor všem ženám.

Cecilia Payne-Gaposchkin (10. 5. 1900 – 7. 12. 1979)

⇒ jedna z největších astronomek historie

Mylná domněnka o tom, z čeho se skládá Slunce, ve vědě existovala dlouhou dobu. Informaci o skutečném složení hvězd přinesla až mimořádná doktorská práce, která dokázala, že jsou tvořeny hlavně heliem a vodíkem.

Studentkou, která učinila tento průkopnický objev, byla Cecilia Payne-Gaposchkin. Jen málo z nás jí však tento objev přisuzuje, protože Cecilii byla zásluha za jeden z největších astronomických úspěchů ukradena.

„Nevydávejte se na vědeckou dráhu pro slávu nebo pro peníze. Vydejte se na ni pouze, pokud vás nic než ona nenaplní.“

Cecilia PAYNE

Zatímco školní učebnice uvádějí, že

Newton objevil gravitaci, Darwin evoluci a Einstein relativitu, pokud jde o složení našeho vesmíru, zmiňují pouze to, že nejrozšířenějším prvkem je vodík. Je na čase to změnit a říct, komu za tuto vědomost vděčíme - Cecilií Payne-Gaposchkin, jedné z největších astronomek historie, která bourala skleněné stropy stejně jako mylná vědecká poznání!

Tipy týmu NKC – gender a věda

Pozvánka

Prezidentské volby časopisu: potkaje „prezidentku“ Heroine

Tento týden uspořádal časopis Heroine online volby, ve kterých chtěl upozornit na potřebu většího zastoupení žen v politice. Největší počet hlasů získala Danuše Nerudová. Co to pro ni znamená?

„Samozřejmě mě taková podpora nesmírně těší a děkuji za ni. S přibývajícími hlasy lidí, kteří mě ke kandidatuře povzbuzují, zároveň cítím,

že moje případné rozhodnutí v tomto směru musí být zodpovědné a jednoznačné. Bez ohledu na to, zda budu kandidovat, nebo ne, cítím teď víc než kdy dřív povinnost zajímat se o veřejné dění, aktivně se do něj zapojovat a dělat vše, co je v mých silách, abych nezklamala ty, kteří si ode mne slibují změnu.“

Přečtěte si celý rozhovor na stránkách časopisu [Heroine](#).

My tímto zveme všechny začínající vědkyně na náš **tradiční letní brunch**, který proběhne **10. srpna ve Vile Lanna** a jehož hostem bude právě Danuše Nerudová. Pro bližší informace sledujte naše webové stránky.

Pozn.: Danuše Nerudová je shodou náhod i autorkou skvělé předmluvy k českému překladu našeho dalšího tipu:

Ekonomie koblihy. Sedm způsobů ekonomického myšlení pro 21. století

Tato kniha sice není učebnicí ekonomie, ale dozajista změní váš pohled na celou naši společnost. Představuje totiž nový způsob ekonomického myšlení, v jehož středu stojí enviromentální a sociální udržitelnost.

Ač to tak na první poslech možná zní, model navržený ekonomkou Kate Raworth není utopie a už teď inspiruje města i státy v moderním přístupu k jejich rozvoji a odklonu od ideologie růstu za každou cenu. Poznejte ekonomiku, která by dala všem lidem důstojný život a respektovala naši planetu. Doporučujeme ve výborném genderově citlivém překladu Venduly Bittner a Jana Baláče.

Ke čtení

Víte o něčem zajímavém, o čem bychom podle vás měly v newsletteru informovat?

Napište nám na nkc@soc.cas.cz

Newsletter 2/2021

Newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. ISSN 1801–7339.

Newsletter vychází s podporou projektu sdílených činností CZERA (identifikační kód MS2103, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR).

Adresa redakce: Jilská 1, Praha 1 110 00

Redakce: NKC – gender a věda

Korektury: Alena Orten

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách

www.genderaveda.cz

Sledujte nás můžete také na socialních:

